

УНІФІКАЦІЯ СІМЕЙНОГО ПРАВА ЄС ТА ЙОГО ГАРМОНІЗАЦІЯ З СІМЕЙНИМ ПРАВОМ УКРАЇНИ

«Дуже важливим питанням є прийняття закону, що визначить статус трудових мігрантів. І не тільки трудових, бо є громадяни, які навчаються за кордоном, перебувають у шлюбі...» [4] Найбільша кількість колізій описана в підручниках, наукових працях з міжнародного приватного права стосовно міжнародних шлюбів. «Міжнародні шлюби – шлюби між а) громадянином ЄС та громадянином другої держави, б) два громадяни ЄС з різних країн, в) два громадяни іноземної держави г) два громадяни різних іноземних держав д) два громадяни ЄС, що проживають на території іноземної держави чи два громадяни ЄС, що володіють майном на території іноземної держави е) подружжя, що набуває або є власником майна у державі, що не є країною походження» [2, с. 6–7].

Розглядаючи питання стану дослідження проблематики уніфікації законодавства ЄС, ми дійшли висновку про те, що єдина окрема галузь сімейного права ЄС на даний час не сформована. Більш того, відсутність єдиного законодавчого підходу до деяких інститутів сімейного права країн правового простору ЄС складає практичний прояв проблематики соціального та правового походження, в тому числі стосовно поділу майна подружжя та інших інститутів сімейного права. Відповідно ці «прогалини у сфері зобов'язального права стосуються права власності (права спільної власності подружжя, права власності незареєстрованих пар), а в сфері сімейного права – правового статусу (одностатевих пар) та дієздатності фізичних осіб в цілому і шлюбу, зареєстрованих партнерств та подібних інститутів, прізвища фізичних осіб, усиновлення, патронажу» [5, с.8]. Тобто, наприклад, саме питання «шлюбу, що кульгає» [1, с. 5] входить у категорію систематичних прогалин міжнародного приватного права і не може бути вирішене лише на рівні національного законодавства. Притому воно торкається сфери зобов'язального права і сфери сімейного права.

Законодавчу основу дослідження європейського правового простору (а також у взаємодії з українським) з питань сімейного права поряд з вітчизняним, міжнародним та ЄС законодавством складають національні кодекси країн ЄС, а також прецедентне право, які стали основою дослідження і вдосконалення ЄС міжнародного приватного права. «Інший шлях, в який нововведення в матеріальному праві можуть змінити міжнародне приватне право – це той, що цінності, що вважаються важливими на національному рівні, знайдуть свій шлях в міжнародне приватне право» [5, с. 10]. В цьому положенні простежується відображення зворотного зв'язку матеріального та міжнародного приватного права в ЄС (на даному етапі розвитку права ЄС),

що, по-перше, зумовлює необхідність дослідження вказаної законодавчої основи. Проте, не дивлячись на тенденцію уніфікації законодавства ЄС та те, що «відсутність гармонізованих та уніфікованих норм має негайний вплив на громадян та юридичних осіб у ЄС» [5, с.10], а також [5, с. 11] на національні норми в юрисдикціях має вплив Регламент ЄС № 44/2001, «У сфері сімейного права заміна норм національного міжнародного приватного права на норми ЄС менше маніфестована (декларована)» [5, с. 11], що по-друге, зумовлює необхідність дослідження вказаної законодавчої основи. По-третє, «найостаннішим феноменом є взаємодія між законодавством ЄС з міжнародного приватного права та міжнародні документи з міжнародного приватного права (наприклад, Регламент Ради (ЄС) № 4/2009 від 18 грудня 2008 р. та Гаазький протокол 2007 р.). Вони повинні розглядатися як пов'язані аніж альтернативні чи конкуруючі документи» [5, с. 11].

Отже, міжнародні документи та законодавство ЄС розглядаються рівноправними за юридичною силою, прерогатива законодавства ЄС над національним законодавством країн-членів менш маніфестована в галузі сімейного права ніж в будь-якій іншій, не сімейно-правовій галузі права. «В той час як міжнародне приватне право намагається запропонувати рішення, оскільки матеріальне приватне право різниця між державами, мета діяльності юристів порівняльного права полягає у запропонуванні зводу норм, які можуть замінити норми національного приватного права як у внутрішніх так і в міжнародних справах» [5, с. 15].

Таким чином, оскільки завданням юристів порівняльного права у ЄС на часі є заміна норм національного приватного права у внутрішніх і міжнародних справах, то очевидно, що і українські правотворці мають рухатись у напрямку створення норм, що відповідає провідним тенденціям узгодженого законодавства ЄС. Зокрема, доцільно щонайменше дати порівняльну характеристику окремих інститутів сімейного права в Україні та країнах ЄС на базі обґрунтовано визначеного законодавства.

Література

1. Кожевнікова В. О. Правове регулювання укладення шлюбів громадянами України у державах Європейського Союзу та їх визнання в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Кожевнікова Вікторія Олександрівна; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2010. – 5 с.

2. Clearer property rights for Europe's 16 million international couples – frequently asked questions: European Commission – MEMO/11/175. – Brussels, 16.03.2011, last update: 21.08.2013[Electronic resource]. – Access mode: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-11-175_en.htm с. 6–7

3. Регламент № 44/2001 Совета ЕС о юрисдикции, признании и исполнении судебных решений по гражданским и коммерческим делам, 22 декабря

200года[Electronic resource]. – Режим доступа: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_a84

4. Степанюк Володимир, президент Асоціації української громади Сардинії «Барвінок» (м. Кальярі, Італія). Парламентські слухання. Інститут сім'ї в Україні: стан, проблеми та шляхи їх вирішення. Сесійний зал Верховної Ради України 21 вересня 2011 року, 15 година

5. Xandra Kramer. A European Framework for private international law: current gaps and future perspectives. – Legal Affairs Committee of the European Parliament// Policy Department C: Citizen's Rights and Constitutional Affairs, November 2012 [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201212/20121219ATT58300/20121219ATT58300EN.pdf>

УДК 341.01(043.2)

Пазюк А. В., к.ю.н.,

Київський національний університет
імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна

КОНЦЕПЦІЯ СВОБОДИ ІНТЕРНЕТУ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Концепція свободи Інтернету перебуває на початковій стадії свого формування, але має значну політичну підтримку з боку низки демократичних високорозвинених країн, що засвідчив факт утворення коаліції з 14 держав «За свободу Інтернету» на конференції в Гаазі у грудні 2011 року. Потреба нормативного розвитку цієї концепції прямо проголошена на конференції Ради Європи в Белграді у листопаді 2013 року [1], що вимагає перетворення її з політичної доктрини у міжнародно-правову *de lege ferenda*.

Одну з перших спроб визначити зміст свобод в Інтернеті зробила група експертів під егідою ЮНЕСКО у 1998–1999 роках, що була сформована для «сприяння практичному запровадженню відповідного правового та етичного регулювання для новітньої сфери кіберпростору» [2]. Ця група запропонувала низку принципів, що закладають підвалини свободи Інтернету. Професором Г. Перрітт, був сформульований тезис про те, що «відкрита інфраструктура Інтернету повинна підтримуватися для забезпечення протидії реалізації монопольної влади» [3].

Німецький вчений Р. Уєрпманн-Віттцак у 2010 році сформулював принципи міжнародного права Інтернета, що передбачають дві свободи: свободу інтернет-комунікацій та свободу інтернет-бізнесу [4, 1247–1251]. Проте на-вряд чи би концепція свободи Інтернету так стрімко поширилась за відсутності політичної підтримки з боку Сполучених Штатів. Спільну декларацію про свободу слова та Інтернету 1 червня 2011 року ухвалили міжнародні доповідачі ООН, ОБСЄ, ОАД (Об'єднання Американських держав) та